

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET ŠAMIJA PROTIV HRVATSKE
(Zahtjev br. 14898/04)

PRESUDA

STRASBOURG
7. prosinca 2006.

U predmetu Šamija protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,

gđa N. VAJIĆ,

g. A. KOVLER,

gđa E. STEINER,

g. K. HAJIYEV,

g. D. SPIELMANN,

g. S.E. JEBENS, *suci*,

i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 16. studenog 2006. godine donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 14898/04) protiv Republike Hrvatske kojeg je 6. veljače 2004. godine hrvatski državljanin, g. Borko Šamija („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 22. rujna 2005. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva je rođen 1942. godine i živi u Zagrebu.

5. Dana 14. travnja 1992. godine Općinski sud u Imotskom donio je presudu naloživši određenom A.B. da podnositelju zahtjeva isplati protuvrijednost od 14.000 njemačkih maraka u jugoslavenskim dinarima.

6. Dana 10. prosinca 1992. godine podnositelj zahtjeva je zatražio ovrhu navedene presude. Ubrzo nakon toga sud je donio rješenje o ovrsi pljenidbom pokretne imovine A.B.-a.

7. Čini se da je prije 5. studenog 1997. godine (datuma stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku) sud nekoliko puta neuspješno pokušao zaplijeniti pokretnu imovinu A.B.-a.

8. Dana 17. srpnja 2000. godine sud je naložio A.B.-u da dostavi prokazni popis imovine. Međutim, budući da A.B. nije postupio po tom rješenju, podnositelj zahtjeva je 3. rujna 2001. godine zatražio da se ovrha provede na bankovnim računima A.B.-a.

9. Sud je održao ročište 25. travnja 2002. godine o prijedlogu podnositelja zahtjeva te je 14. svibnja 2002. godine poslao pisma svim bankama na području Imotskoga tražeći obavijesti o bankovnim računima A.B.-a.

10. Budući da su u odgovorima banaka nedostajale neke informacije, sud je 12. prosinca 2002. godine ponovno poslao pisma bankama, tražeći dodatne detalje o bankovnim računima A.B.-a.

11. Ročište zakazano za 2. listopada 2003. godine bilo je odgođeno zbog nedolaska podnositelja zahtjeva.

12. Dana 12. siječnja 2004. godine podnositelj zahtjeva je zatražio da se ovrha provede na računu A.B.-a u banci u Zagrebu.

13. Sud je 13. travnja 2004. godine donio novo rješenje o ovrsi.

14. Dana 8. travnja 2005. godine sud je održao ročište radi provjere je li banka postupila po rješenju o ovrsi.

15. Čini se da je postupak još uvijek u tijeku, budući niti jedna stranka nije Sud obavijestila o suprotnom.

16. Podnositelj zahtjeva je u međuvremenu 24. lipnja 2002. godine podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, prigovorivši u biti duljini navedenoga ovršnoga postupka. Dana 4. svibnja 2004. godine taj je sud, bez donošenja formalne odluke, odgovorio da nije nadležan budući podnositelj zahtjeva nije svoju tužbu podnio protiv neke pojedinačne odluke donesene od strane nekog državnog tijela.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

17. Članak 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. godine – „Ustavni zakon“) glasi kako slijedi:

(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ili u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice.

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnom roku iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti ...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

18. Prema sudskoj praksi Ustavnoga suda, ustavne tužbe podnesene na temelju članka 63. u kontekstu ovršnoga postupka trebalo je proglasiti nedopuštenima. U svojoj odluci br. U-III A/1165/2003 od 12. rujna 2003. godine Ustavni sud je članak 63. tumačio kako slijedi:

„ Prema odredbi članka 63. stavka 1. Ustavnog zakona, Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije nego što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ili u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice

U predmetu podnositelja, ustavna tužba podnijeta je zbog neprovođenja ovrhe na temelju pravomoćnog akta, kojim je već odlučeno o pravima i obvezama stranke.

Imajući u vidu navedene odredbe Ustavnog zakona, te činjenicu da ustavna tužba nije podnijeta zbog nedonošenja akta u razumnom roku, ocjena je Ustavnog suda da povodom predmetne ustavne tužbe ne postoje pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u smislu odredbe članka 63. Ustavnog zakona.“

U svojoj odluci br. U-III A/781/2003 od 14. svibnja 2004. godine Ustavni sud dao je daljnje tumačenje članka 63.:

Imajući u vidu navedene odredbe Ustavnog zakona, te činjenicu da ustavna tužba nije podnijeta zbog nedonošenja akta u razumnom roku, već zbog neprovođenja ovrhe ocjena je Ustavnog suda da u

povodu predmetne ustavne tužbe, ne postoje pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u smislu odredbe članka 63. Ustavnog zakona.

19. U odluci br. U-III/A/1128/2004 od 2. veljače 2005. godine Ustavni je sud izmijenio svoju praksu, prihvativši ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva. Dosudio mu je naknadu i nadležnom sudu naložio da završi ovršni postupak u roku od šest mjeseci od donošenja odluke Ustavnog suda. Pri tome se Ustavni sud izravno pozvao na sudsku praksu Suda u toj stvari.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

20. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da duljina postupka nije bila u skladu sa zahtjevom „razumnoga roka“, predviđenim u članku 6. stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

21. Vlada je osporila tu tvrdnju.

22. Razdoblje koje treba uzeti u obzir započelo je tek 6. studenog 1997. godine, dan nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku. Međutim, pri procjeni razumnosti vremena koje je proteklo nakon toga datuma, treba voditi računa o stanju postupka u tom trenutku. S tim u vezi Sud primijećuje da je postupak započeo 10. prosinca 1992. godine, kad je podnositelj zahtjeva zatražio ovrhu presude Općinskoga suda u Imotskom od 14. travnja 1992. godine. Dakle, postupak je prije ratifikacije u predmetu već bio u tijeku četiri godine, deset mjeseci i dvadeset pet dana.

23. Dotično razdoblje još nije završeno. Tako ono traje oko devet godina.

A. Dopuštenost

24. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev podnositelja zahtjeva zbog toga što nisu bila iscrpljena domaća pravna sredstva, tvrdeći da podnesak podnositelja zahtjeva Ustavnom sudu nije bio prava ustavna tužba jer je njime samo zatraženo da Ustavni sud obveže državu da mu plati iznos utvrđen presudom Općinskoga suda u Imotskom.

Nadalje su tvrdili da je 2002. godine članak 63. Ustavnoga zakona o Ustavnom sudu uveo djelotvorno domaće pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka. Dana 2. veljače 2005. godine Ustavni je sud donio odluku kojom je primijenio zahtjeve razumnoga roka u odnosu na ovršni postupak koji je u tijeku.

25. Podnositelj zahtjeva je osporio te tvrdnje.

26. Sud prvo primijećuje da se ne treba očitovati o tvrdnji Vlade da se podnesak podnositelja zahtjeva nije mogao smatrati ustavnom tužbom podnesenom zbog duljine postupka, no bez obzira na to, podnositelj zahtjeva uopće nije bio obvezan podnijeti ustavnu tužbu iz slijedećih razloga.

27. Sud ponavlja kako prema članku 35. stavku 1. Konvencije može rješavati neku stvar tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha pravila koje se odnosi na iscrpljenje domaćih pravnih sredstava je da se državama ugovornicama dade prilika spriječiti ili ispraviti povrede za koje se navodi da su ih počinile, prije nego se ti navodi podnesu njemu (vidi, između mnogih drugih izvora prava, predmet *Selmouni v. France* [GC], br. 25803/94,

stavak 74., ECHR 1999-IV). Obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava podrazumijeva da se podnositelj zahtjeva treba poslužiti uobičajenim pravnim sredstvima koja su djelotvorna, dostatna i dostupna u odnosu na svoje prigovore prema Konvenciji.

28. Sud nadalje podsjeća kako se od 22. ožujka 2002. godine ustavna tužba na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu smatra djelotvornim pravnim sredstvom u odnosu na duljinu postupka koji je još uvijek u tijeku u Hrvatskoj (vidi predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII). Međutim, u tom trenutku nije bilo jasno hoće li se novo pravno sredstvo uopće primjenjivati na ovršni postupak (vidi predmet *Pibernik v. Croatia* (dec.), br. 75139/01, 4. rujna 2003.). Kasniji razvoj sudske prakse Ustavnoga suda pokazao je da je od 2. veljače 2005. godine ustavna tužba postala djelotvorno pravno sredstvo za duljinu ovršnoga postupka (vidi predmet *Karadžić v. Croatia*, br. 35030/04, stavak 38., 15. prosinac 2005.).

29. Sud ponavlja da se o pitanju jesu li iscrpljena domaća pravna sredstva redovno odlučuje pozivom na datum kad je zahtjev podnesen Sudu (vidi predmet *Baumann v. France*, br. 33592/96, stavak 47., ECHR 2001-V (izvaci)). Ovo pravilo ima iznimaka koje se mogu opravdati konkretnim okolnostima svakoga predmeta (vidi predmet *Nogolica v. Croatia* (dec.), br. 77784/01, ECHR 2002-VIII).

30. Vraćajući se na ovaj predmet, Sud primijećuje da je podnositelj zahtjeva podnio svoj zahtjev Sudu 6. veljače 2004. godine. Tek je gotovo godinu dana kasnije Ustavni sud po prvi puta presudio da je došlo do povrede prava na pristup sudu u sličnom predmetu. Stoga se od podnositelja zahtjeva nije moglo očekivati da podnese tu ustavnu tužbu, koja mu u to vrijeme nije nudila bilo kakve razumne izgleda za uspjeh.

31. Glede mogućeg odstupanja od općega pravila o neiscrpljivanju, Sud ne nalazi nikakve posebne okolnosti koje bi opravdale da se učini iznimka od toga pravila u ovome predmetu (vidi predmet *Omerović v. Croatia*, br. 36071/03, 1. lipanj 2006.).

32. U takvim okolnostima Sud smatra da se prigovor podnositelja zahtjeva ne može odbaciti zbog toga što nije iscrpio domaća pravna sredstva.

33. Sud nadalje primijećuje da zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nadalje primijećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba biti proglašen dopuštenim.

B. Osnovanost

34. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih izvora prava, predmet *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

35. Vlada je tvrdila da je postupak bio složen i ne znatno važan za podnositelja zahtjeva. Glede ponašanja podnositelja zahtjeva, Vlada je tvrdila da je podnositelj zahtjeva pokazao znatnu razinu neaktivnosti jer je tek u travnju 2000. godine zatražio da sud naloži A.B. dostavljanje propisnog popisa imovine. Glede ponašanja domaćih vlasti Vlada je tvrdila da su domaći sudovi u ovršnom postupku bili vezani sadržajem zahtjeva podnositelja zahtjeva te da je izbor najboljeg sredstva ovrhe bio na podnositelju zahtjeva.

36. Podnositelj zahtjeva je osporio te tvrdnje.

37. Sud ponavlja da je dužnost država ugovornica organizirati svoje pravosudne sustave na takav način da mogu svakome jamčiti donošenje konačne odluke o sporovima koji se odnose na građanska prava i obveze u razumnom roku (vidi, među drugim izvorima, predmet *Horvat v. Croatia*, br. 51585/99, stavak 59., ECHR 2001-VIII).

38. Sud je često utvrdio postojanje povreda članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima se postavljaju pitanja slična onima u ovome predmetu (vidi predmete *Estima Jorge v. Portugal*, presuda od 21. travnja 1998., *Reports of judgments and decisions* 1998-II, i *Vodopyanovy v. Ukraine*, br. 22214/02, 17. siječanj 2006. i naprijed citirani predmet *Omerović v. Croatia*).

39. Ispitavši sav materijal koji mu je dostavljen, Sud smatra kako Vlada nije navela niti jednu činjenicu ili tvrdnju koji bi ga mogao uvjeriti da dođe do drugačijega zaključka u ovome predmetu. S obzirom na svoju sudsku praksu o tom pitanju Sud smatra da je u ovome predmetu duljina ovršnog postupka bila prekomjerna i da nije zadovoljila zahtjev „razumnoga roka“.

Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

40. Članak 41. Konvencije predviđa:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

41. Podnositelj zahtjeva potražuje 100.000 EUR (sto tisuća eura) na ime nematerijalne štete.

42. Glede potraživane nematerijalne štete, Sud, presuđujući na pravičnoj osnovi i vodeći računa da je postupak u predmetu trajao više od devet godina nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku podnositelju zahtjeva dosuđuje 3.000 EUR na ime nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

43. Sud primijećuje da podnositelji zahtjeva nije postavio nikakav zahtjev s ovoga naslova. Stoga mu Sud u tom pogledu ništa ne dosuđuje.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti iznos od 3000 EUR (tri tisuće eura) na ime nematerijalne štete, koji treba pretvoriti u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja, uz svaki porez koji bi mogao biti zaračunat na taj iznos;

(b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 7. prosinca 2006. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
tajnik Odjela

Christos ROZAKIS
Predsjednik